

Student Approaches towards Visual Arts Lesson Which Is Taught By Classroom Teacher: Case of Seydişehir / Konya Region*

Pelin AVŞAR**

İsmail Özgür SOĞANCI***

ABSTRACT. The purpose of this research is qualitatively describing of the students in a classroom in which a classroom teacher maintains the visual arts lesson. The students of a 5th class of an elementary school attended to research. Data was collected by interviewing technique. Interviews were performed with as 5 male and as 5 female students 10 focal students in total. It's a descriptive research done in scanning model and cultural analysis pattern. Findings were analyzed by content analysis technique.

Key words: Classroom teacher, elementary education, learning and teaching process, visual arts education.

SUMMARY

Purpose and Significance: The purpose of this research is a qualitative describing of the approaches of the students in a classroom in which the classroom teacher maintains the visual arts lesson towards visual arts lesson. Due to the absence of adequate staffed visual arts teacher in Turkey's elementary schools, in 1. grade classes this lesson is taught by classroom teachers. Since it's seen very important that laying the base of approach towards to visual arts lesson as well as individuals' learning life in the term it's desired to make student approaches to visual arts lesson scientifically meaningful.

Methods: This is a depictive research performed in cultural analysis pattern and in scanning model. The practicing of this research was done in 2007-2008 spring term, in an elementary school affiliated to Ministry of National Education in Konya, Seydişehir. The Work group of the research consisted of 10 focal students as 5 male and 5 female students studying at 5th class. Interviewing technique was used as data collection technique, and Content Analysis approach was benefited in analyzing and interpretation of the data.

Results: The general point of view of the students towards to visual arts lesson; students are for performing the lesson and drawing pictures. Lesson has been considered different from other lessons since there is no need to preparation and no homework is given. It's easy, joyful and exciting. It's not exhausting and boring. There is no test, writing and oral exam. Classroom environment is comfortable. The activities in learning and teaching process, respectively, are; preparation of the materials, teacher controls the materials and teacher asks to students who are lack of required materials spend the lesson time by reading books, teacher states the lesson subject, teacher changes the subject when he finds it necessary and thus drawing work begins. There is no incoherent subject in the lesson and the subjects taught have not been forgotten. The lesson has been noticed as much as other lessons and an increase is demanded in the weekly course hours of the lesson. The students don't want to study other lessons in this lesson hour.

Discussion and Conclusions: Students attend the lesson eagerly. But lessons are not satisfying according to students and it doesn't respond to their expectations. Lessons are induced to just drawing pictures and it's seen that lessons which have few hours have been performed unproductively. As a result of performing the lesson in this way students may lose their interest and may deprive of the gains which they could gain through arts education. Turkish education policy must be improved with consciousness of the students and teachers should give sufficient importance to visual arts lesson and quality lessons should be studied and it's essential to move away from the teaching approach which ignores visual arts lesson.

* This article is prepared by using the datas takes place in Phd. Thesis "Visual Arts Lesson Actualized By Class Teacher's: A Qulitative Research Intended To The Learning And Teaching Process".

** Phd. Pelin AVŞAR, Antalya Center Cengiz Topel Primary School, pelinavsar19@hotmail.com

*** Assoc. Prof. Dr. İsmail Özgür SOĞANCI, Anadolu University, Faculty of Education, osoganci@gmail.com

Sınıf Öğretmeninin Yürüttüğü Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Öğrenci Yaklaşımları: Konya / Şeydişehir Örneği*

Pelin AVŞAR**

İsmail Özgür SOĞANCI***

ÖZ. Araştırmanın amacı, görsel sanatlar dersini sınıf öğretmeninin yürüttüğü bir sınıftaki öğrencilerin bu derse yaklaşımlarının nitel olarak betimlenmesidir. Araştırmaya ilköğretim okulu 5. sınıfta öğrenim gören bir şubenin öğrencileri katılmıştır. Veriler görüşme tekniğiyle toplanmıştır. Görüşmeler 5'i kız, 5'i erkek olmak üzere on odak öğrenciyle gerçekleştirilmiştir. Tarama modelinde yapılan kültür analizi deseninde betimsel bir araştırmadır. Bulgular içerik analizi tekniği ile analiz edilerek yorumlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Görsel sanatlar eğitimi, ilköğretim, öğrenme ve öğretme süreci, sınıf öğretmeni.

GİRİŞ

Sanat eğitimi, toplumun kültürel yapısındaki bilinçlendirmeyi artırmak için sistemli olarak ele alınması gereken, yeteneklerin erken keşfinin önemli rol oynadığı, gerektiğinde özel imkânlar sağlanmasını öngören, kabiliyet ve ihtiyaçlara cevap verebilecek nitelikte, algılama ağırlığına göre çeşitli öğretim yöntemlerinin geliştirilmesini gerektiren bir alandır. Ancak sanat eğitiminin öneminin bugün bile yeteri kadar anlaşılammış olduğu Türk eğitim ve öğretim sisteminde, içeriksel ve biçimsel olarak anlamlı değişiklikler yapılması gerektiği söz konusu olduğunda ise, bu doğrultuda yapılan araştırma ve uygulamaların azlığı dikkat çekmekte ve çoğaltılması gerekmektedir. Sanat eğitimi programlarının verimliliği; uygulanabilirliği, çağdaşlığı, eğitim araç-gereç ve donanımların varlığı kadar nitelikli öğrenci, nitelikli öğretmen, iyi tasarlanmış programlar ve etkinliği sağlanmış öğrenme-öğretme süreçleri ile mümkündür.

Toplumdaki bütün vatandaşların sahip olmaları gereken asgari ve ortak temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı en önemli örgün eğitim aşaması ilköğretimdir (Çubukçu ve Gültekin, 2006). Bu dönemde edinilen her türlü bilgi ve deneyim, bireyin gelecekteki yaşantısını yönlendirmede önemli bir etkidir. Einon'a (2000) göre bir bireyin çocukluk döneminde, öğrenmenin hayattaki en büyük zevklerden birisi olduğunu fark edebilmesi ve bunu bir yaşam biçimi olarak algılaması eğitim hayatını sürdürmesi sırasında birçok açıdan fayda sağlar. En belirgin faydası ise öğrenmeyi, yaşantısı boyunca çok daha az çaba harcayarak ve güçlüklerle karşılaştığında olumsuz duygulara kapılmadan, ön yargısız olarak gerçekleştirebilecek olmasıdır.

Hayat boyu kesintisiz bir şekilde sürdürülen öğrenme yaşantısında Egan'a (1992) göre bireyler, ilgilerini çeken konu ya da durumlarla ilgili bilgileri öğrenmeye daha fazla yönelimlidir. Her bireyin ilgi ve gözlemlerine dayanarak şekillenen bilgi dağarcığı ise, o öğrencinin karakteristiklerini edinmesini sağlar. Bireylerin bilgi dağarcığını geliştirmeleri, bir bakıma hayal güçleri ile de bağıntılıdır. Öğrenme yaşantısının temelini, hayal gücünün zenginliğine dayanarak çeşitlendirmek ve öğrencileri bu yolla ilgi alanlarına yönlendirmek, küçük yaşlarda çok daha kolay kazandırılabilirliğinden, öğrencinin ilerideki birikimi ve yaşantısına katacakları açılarından daha verimli olacaktır. Bornstein ve Suess'e (2000) göre insanların öğrenme hayatlarında, çocukluklarındaki ilgileri, zihinsel ve sosyal gelişiminin başlamasında önemli bir role sahiptir. Sink'e (2005) göre, okulda alınan eğitimin öğretim boyutunu geliştirmek ve akademik başarıyı yükseltmek öğrenciler açısından bakıldığında daha önemli bir önceliktir. Ancak; öğrencilerin karşılıklarına çıkacak sınavlarda başarılı olabilmeyi daha fazla önemsemeleri, okulların eğitim alanına değil de, öğretim alanına daha fazla ağırlık vermelerine sebep olmaktadır (McDonald, 2001).

Winner'a (2000) göre akademik başarı ile sanat eğitimi arasında doğrusal bir ilişki vardır. Öğrencilerin zihinlerinde üç boyutlu canlandırmalar yapmaları, beyinlerinin her iki lopunu da çalıştırmalarına sebep olur ve öğrenme yetilerini artırır. Klasik okul eğitimiyle öğretim

* Bu makale "Sınıf Öğretmeninin Yürüttüğü Görsel Sanatlar Dersi: Öğretme - Öğrenme Sürecine Yönelik Nitel Bir Araştırma" isimli tez çalışmasında yer alan veriler kullanılarak hazırlanmıştır.

** Dr. Pelin AVŞAR, Antalya Merkez Cengiz Topel İ.Ö.O, pelinavsar19@hotmail.com

*** Yrd. Doç. Dr. İsmail Özgür SOĞANCI, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, osoganci@gmail.com

beynin sol tarafını geliştirirken, yaratıcı düşünme ve görsel eğitim beynin sağ tarafını aktive eder. Bu nedenle sanat eğitimi, beynin sağ tarafının körelmemesi ve her iki tarafında kullanılması için gereklidir. Her toplumda olduğu gibi, Türk toplumunda da yaratıcı düşünebilen ve özgür bir şekilde problem çözme yeteneğine sahip bireylere gereksinim duyduğundan, sanat eğitimi uygulamalarının amacına uygun bir şekilde özenle sürdürülmesi ve geliştirilmesi kaçınılmazdır. Türkiye’de sanat eğitimiyle ilgili geliştirme çabaları her ne kadar devam etse de, Yılmaz’ın (1994) da dediği gibi; öğretim programından eğitim sistemine, okulların fiziki yapısından branş öğretmenleri eksikliğine, sanat eğitimcisi yetiştiren kurumlara, okul idarecilerine ve ailelere kadar uzanmakta olan ve sıklıkla karşılaşılmak zorunda kalınan bir çok sorun, gün geçtikçe siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel değişimle birlikte hızla artarak büyümektedir.

Türkiye’de öğrenciler, sekiz yıllık uzun bir süreyi kapsayan ilköğretim hayatı içerisinde, ilk beş yıl süren birinci kademe ders ve etkinliklerini genellikle sınıf öğretmenleri nezaretinde sürdürürler. Bu süreçte yakın çevrelerinde sıklıkla ilişki kurdukları kişilerin her türlü davranışlarından ve yönlendirmelerinden olumlu ya da olumsuz anlamda kolayca etkilenen öğrencilerin gelecekteki yaşamlarının her türlü evresinde ister istemez en etkin olacak kişi, ona örnek olan sınıf öğretmenidir. Dolayısıyla sınıf öğretmenin sevdiği dersler, sonraki eğitim kurumlarında da özel bir ilgi ile sürdürülecek veya tam tersi yönde ilgisizce takip edilecektir. Farkında olarak ya da olmayarak yapılabilecek her türlü olumsuz yönlendirme, öğrencinin esasında ilgi duyduğu veya çok başarılı olabileceği yönelimlerine de engel olabilir.

Lemlech (1991) öğretmeni, orkestra şefine benzetir. Bir orkestra şefinin müzisyenleri yönettiği gibi, bir öğretmenin de sınıfındaki öğrencileri, davranışlarını yönlendirmesi, hazır buluşlukları ile gelinen noktanın gelişim evrelerinin değerlendirmesi, sınıf içindeki öğrenme ve öğretme ortamının sağlanması, öğretim etkinliklerine ve sosyal etkinliklere katılımın sağlanması gibi birçok konuda yöneten kişi olduğunu ifade eder. Kırıçoğlu (1995) ise öğretmeni, “toplumu oluşturan bireylerin yetiştirilmesinde en fazla sorumluluğu olan kişi” sözleriyle ifade ederek, özellikle de bir öğretmenin, toplumu oluşturan bireylerin sanatsal ve kültürel gelişiminde etkin bir rol oynaması söz konusu ise, o zaman bu sorumluluğun hem bireysel, hem toplumsal, hem de kültürel boyutlarda daha da arttığını belirtmiş, bunun sebebinin de bu konumdaki bir öğretmenin, sanatçı kişiliğiyle kültürel yaşama katkıda bulunması gibi, sanatsal bilgi ve deneyimlerini de başkalarına aktarmakta olmasına bağlamıştır.

Etike’nin (1991) de belirttiği gibi; çocuk gelişiminin en önemli dönemi olan okul öncesi ve ilköğretim döneminde güzel sanatlar ve resim eğitimi bu alanda yetişmiş uzman öğretmenlerce yürütülmelidir. Ancak birçok araştırmanın da ortaya koyduğu gibi, eğitim fakültelerinde sınıf öğretmenlerine verilen sanat eğitimi ile ilgili dersler, öğretmenleri okullardaki görsel sanatlar dersi öğretim programına hâkim olabilecek ve bu dersi gerektiği gibi yürütebilecek yetkinliğe ulaştıramamaktadır. Öğretmenler üniversitelerde uygulamalardan yoksun olmakla birlikte, motivasyon olarak da eksik yetiştirilmektedirler. Bu nedenle Türkiye’de sınıf öğretmenlerinin kalitesinin yeterli düzeye ulaşamadığı düşünülmektedir ve bu durum her zaman bir tartışma konusu niteliğindedir. Bir eğitim kurumunda uygulanabilecek iyi bir öğretim programı, yeterli araç-gereç ve her türlü imkân sağlanmış olsa da, sayılan bu özellikler iyi yetişmiş bir sanat eğitimcisine sunulmadığı zaman istenilen amaca ulaşılması mümkün değildir. Özellikle branşı olmayan öğretmenlerin, daha da ilginç olanı sınıf öğretmenliği bölümünden dahi mezun olmamış, bir şekilde dönemin hükümet politikalarının getirmiş olduğu boşluk sonucu sanat eğitimi almadığı gibi eğitimle neredeyse hiç ilgisi olmayan bölümlerden mezun olup, bir şekilde öğretmenlik mesleğine adım atmış bireylerin, sanat eğitimi derslerini yürütmesi sonucu öğrencilerin sanat eğitimine nasıl baktıklarının belirlenmek istenilmesi böyle bir araştırmanın yapılmasının ve bu konunun bilimsel olarak anlamlandırılmak istenmesinin sebebidir.

Amaç

Bu araştırmanın amacı görsel sanatlar dersini sınıf öğretmenin yürüttüğü bir sınıftaki öğrencilerin bu derse yaklaşımlarının nitel olarak betimlenmesidir. Bu amaca ulaşmak için “Çalışma grubundaki öğrencilerin görsel sanatlar dersi ile ilgili görüşleri nelerdir?” alt problemine yanıt aranmıştır.

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Konya ili Seydişehir ilçesinde bulunan, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir ilköğretim okulunda öğrenim gören 5. sınıf öğrencilerinin bulunduğu bir şubedeki 5'i kız ve 5'i erkek olmak üzere toplam 10 odak öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma 2007-2008 öğretim yılının bahar döneminde gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama araçları olarak görüşme tekniği kullanılmıştır. Çalışma grubunda bulunan öğrencilerin, görsel sanatlar dersine yaklaşımlarını belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından yarı yapılandırılmış olarak hazırlanan “Öğrenci Görüşme Formu” kullanılmıştır.

Görüşmeler sırasında öğrencilere 6 soru sorulmuştur. Araştırmanın geçerlik ve güvenirlik çalışmaları araştırmacı ve alandan 2 uzman tarafından birbirlerinden bağımsız olarak, veri toplama aracından elde edilen görüşme döküm formlarının ve video kayıtlarının bağımsız olarak incelenerek “Öğrenci Görüşmesi Kodlama Anahtarı” oluşturulması ve fikir birliği ile görüşmelerdeki ifadelerin frekanslarının belirlenmesi biçiminde yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma sürecinde gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış öğrenci görüşmelerinde, öğrencilerin görüşme sorularına verdikleri yanıtlar içerik analizi tekniği ile çözümlenerek, her bir soruya verilen yanıtların dökümü yapılmış ve araştırma bulgularını yorumlamak amacıyla elde edilen veriler sayısallaştırılmıştır. Verilerin sayısal analizinde frekans hesapları kullanılmıştır. Elde edilen bulgular açıklanarak yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmada ilk olarak, görüşme yapılan öğrencilere “Görsel sanatlar dersi konusunda ne düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 1.'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin “Görsel Sanatlar Dersi Konusunda Ne Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar Dersine Genel Bakış Konusundaki Görüşler	f
1.a. Dersin sevilmesi	7
1.b. Dersin eğlenceli geçirilmesi	2
1.c. Resim yapmanın sevilmesi	5
1.d. Resimle ilgili her şeyin çizilebilmesi	3
1.e. Duyguların görsel olarak dışa vurulması	5
1.f. Değerlendirmelerde yüksek not alınması	1
Görüşler Toplamı	23

Tablo 1.'de görüldüğü gibi, görsel sanatlar dersine genel bakış konusunda kendisi ile görüşülen öğrencilerden 7'si “Dersin sevilmesi”, 2'si “Dersin eğlenceli geçirilmesi”, 5'i “Resim yapmanın sevilmesi”, 3'ü “Resimle ilgili her şeyin çizilebilmesi”, 5'i “Duyguların görsel olarak dışa vurulması” ve 1'i de “Değerlendirmelerde yüksek not alınması” biçiminde görüş bildirmiştir.

Öğrencilerin görsel sanatlar dersine genel bakışları konusundaki görüşleri çeşitlilik göstermektedir. Öğrencilerin çoğu dersi ve resim yapmayı sevdiğini ifade etmiş, derslerin eğlenceli geçirildiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin herhangi bir dersi sevmesinde öğretmenin öğrenme-öğretme sürecindeki etkinlikleri yürütme biçimi önemli rol oynamaktadır. Öğretmen eğer isterse, hangi derste olursa olsun öğrencilerin gözüyle sıkıcı olarak nitelendirilebilecek herhangi bir konuyu zevkli ve eğlenceli hale getirebilir. Ancak böyle bir öğrenme-öğretme sürecinin olmazsa olmazı, öğretmenin o konu alanında yetkinliğidir. Görsel sanatlar dersi büyük ölçüde özel alan bilgisi gerektiren bir derstir. Bir öğrenci değerlendirmelerde yüksek not alınan bir ders olduğunu vurgulamıştır. Bu ders yüksek not alma hazzının en çok yaşandığı derslerden biridir. Özellikle diğer sayısal ve sözel derslerden az sayıda

yüksek not alan öğrenciler için çok önemsenir. Özel alan derslerindeki yüksek notlar karnelerin süsüdür.

Araştırmada öğrencilerin görsel sanatlar dersinde diğer derslerden farklı gördükleri unsurlar konusundaki görüşleri; derse hazırlık, uygulama ve etkinlikler, sınıf ortamı, öğrenme ve değerlendirme açıları olmak üzere beş farklı açıdan ele alınmıştır. Görsel sanatlar dersini diğer derslerle kıyaslamaları istenen öğrencilerin, genel olarak kıyaslamalarını sayısal ve sözel derslerle yaptıkları, müzik ve beden eğitimi derslerini ise dikkate almadıkları görülmüştür.

Görüşme yapılan öğrencilere “Görsel sanatlar dersinde diğer derslerden farklı gördüğünüz unsurlar nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve soruyu derse hazırlık açısından yanıtlamaları istenmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 2.’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin “Görsel Sanatlar Dersinde Diğer Derslerden Farklı Gördüğünüz Unsurlar Nelerdir?” Sorusuna Derse Hazırlık Açısından Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar Dersinde Derse Hazırlık Açısından Diğer Derslerden Farklı Görülen Unsurlar Konusundaki Görüşler	f
2.a.1. Derse hazırlık yapılmaması	7
2.a.2. Ödev olmaması	6
Görüşler Toplamı	13

Tablo 2.’de görüldüğü gibi, görsel sanatlar dersinde derse hazırlık açısından diğer derslerden farklı gördükleri unsurlar konusunda kendisi ile görüşülen öğrencilerden 7’si “Derse hazırlık yapılmaması”, 6’sı ise “Ödev olmaması” biçiminde görüş bildirmiştir.

İlköğretim programında yer alan, matematik veya fen ve teknoloji gibi sayısal dersler ile Türkçe, sosyal bilgiler, yabancı dil gibi sözel derslerde genel olarak; yeni bir konu daha önce öğrenilmiş başka bir konunun üzerine inşa edilerek ve birbirleriyle ilişkilendirilerek öğretilir. Örneğin, matematik dersinde çarpma ve bölme işlemlerinin yapılışının öğrenilmesi için öncelikli olarak toplama ve çıkarma işlemlerinin yapılışının bilinmesine veya Türkçe dersinde sıfat tamlamalarının öğrenilmesi için öncelikle sıfatın ne olduğunun bilinmesine ihtiyaç duyulur. Dolayısıyla sözel veya sayısal derslerde, yeni konuların öğrenilebilmesi için belli bir hazır bulunuşluğa sahip olmak gerekir. Öğrenciler açısından bakıldığında görsel sanatlar dersinde böyle bir gereklilik yoktur. Çünkü derslerde genel olarak, her hafta farklı bir konu verilerek resimlenmesi istenmektedir. Bazı haftalarda dersler, bir önceki haftada başlanmış olan çalışmaların tamamlanması şeklinde yürütülse de, bu durum herhangi bir sebeple önceki derse katılamamış öğrenciler açısından kayıp olarak görülmez. Öğrenciler için bu bakımdan olabilecek tek sorun, resim kâğıtlarında daha az çizim ve boyama olması veya resme daha geç başlanmış olunmasıdır. Öğrencilerin diğer arkadaşlarıyla aralarındaki mesafe ise biraz daha hızlı çalışarak veya biraz fazla zaman ayrılarak kapatılabilir.

Ancak, genellikle sayısal ve sözel derslere katılamamak öğrenciler için kayıp olarak görülür. Veliler ve okul idaresi de hemen hemen aynı düşüncededir. Genellikle veliler öğrencilerinin herhangi bir sebeple devamsızlık yapması gerektiği durumlarda görsel sanatlar, müzik veya beden eğitimi derslerinin olduğu günleri seçmeye özen gösterirler. Ders saatinde izin almak isteyen bir öğrenciye, öncelikle idare tarafından o gün hangi dersleri olduğu sorulur. Çünkü diğer derslerde çoğunlukla öğretilen bir konu, çözülen bir problem veya kontrolü yapılan ödevler söz konusudur. Dolayısıyla diğer dersler, her saatinde kaçırılmaması gereken bir takım bilgilerin öğrenildiği ve çalışılması gereken derslerdir. Bu sebeptendir ki çoğu zaman; araştırma yapmak, daha önceden öğrenilen konuları tekrar etmek, formülleri ve tarihleri yeniden gözden geçirmek veya ezberlemek, günlük yazmak, verilen ödevleri yapmak ve kontrol etmek gibi diğer dersler için yapılan hazırlık çalışmalarını görsel sanatlar derslerine hazırlanırken yapılmamaktadır. Görsel sanatlar dersleri için öğrenciler, sadece boyalarını ve resim defterlerini yanlarında getirme zorunluluğu hissettiklerinden, herhangi bir hazırlık yapılması gerektiğini düşünmemektedirler. Bu açıdan bakıldığında, sayısal ve sözel derslerde verilen okumaya, yazmaya, tekrara veya ezbere dayanan ev ödevleri görsel sanatlar derslerinde verilmemektedir. Bu derste genelde, o hafta yapılmaya başlanan çalışmanın, teneffüslerde veya evde

tamamlanmasından fazla bir ödev düşünülmez. Dolayısıyla öğrenciler bu durumu, öncesinde hazırlık yapılmaya gerek olmayan ve ödev verilmeyen bir ders olarak görmektedirler.

Araştırmada görüşme yapılan öğrencilere “Görsel sanatlar dersinde diğer derslerden farklı gördüğünüz unsurlar nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve soruyu uygulama ve etkinlikler açısından yanıtlamaları istenmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 3.’de gösterilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin “Görsel Sanatlar Dersinde Diğer Derslerden Farklı Gördüğünüz Unsurlar Nelerdir?” Sorusuna Uygulama ve Etkinlikler Açısından Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar Dersinde Uygulama ve Etkinlikler Açısından Diğer Derslerden Farklı Görülen Unsurlar Konusundaki Görüşler	f
2.b.1. Kolay olması	3
2.b.2. Zevkli olması	4
2.b.3. Heyecan verici olması	1
2.b.4. Yorucu olmaması	2
2.b.5. Sıkıcı olmaması	1
2.b.6. Çoğunlukla çizim yapılması	4
2.b.7. Sadece boya ve resim defteri kullanılması	4
2.b.8. Kitap ve çizgili defter olmaması	4
2.b.9. Malzeme alış verişi yapılabilmesi	1
2.b.10. Öğrenilenlerle hayallerin birleştirilerek çalışılması	1
2.b.11. Duygu ve düşüncelerin görsel olarak ifade edilmesi	3
2.b.12. Ders saatinin sabırsızlıkla beklenmesi	1
2.b.13. Yazı yazılmaması	2
2.b.14. Okuma yapılmaması	2
2.b.15. Deney yapılmaması	1
2.b.16. Problem çözülmemesi	5
2.b.17. Dil bilgisi kurallarının öğrenilmemesi	1
Görüşler Toplamı	40

Tablo 3.’de görüldüğü gibi, görsel sanatlar dersinde uygulama ve etkinlikler açısından diğer derslerden farklı gördükleri unsurlar konusunda kendisi ile görüşülen öğrencilerden 3’ü “Kolay olması”, 4’ü “Zevkli olması”, 1’i “Heyecan verici olması”, 2’si “Yorucu olmaması”, 1’i “Sıkıcı olmaması”, 4’ü “Çoğunlukla çizim yapılması”, 4’ü “Sadece boya ve resim defteri kullanılması”, 4’ü “Kitap ve çizgili defter olmaması”, 1’i “Malzeme alış verişi yapılabilmesi”, 1’i “Öğrenilenlerle hayallerin birleştirilerek çalışılması”, 3’ü “Duygu ve düşüncelerin görsel olarak ifade edilmesi”, 1’i “Ders saatinin sabırsızlıkla beklenmesi”, 2’si “Yazı yazılmaması”, 2’si “Okuma yapılmaması”, 1’i “Deney yapılmaması”, 5’i “Problem çözülmemesi” ve 1’i de “Dil bilgisi kurallarının öğrenilmemesi” biçiminde görüş bildirmiştir.

Görsel sanatlar dersi, içerik bakımından genellikle uygulamaya dayalı bir ders olduğu için öğrenciler açısından kolay bulunmaktadır. Öğrenciler anlayamadıkları herhangi bir konunun yer aldığı farklı bir derste, zaten eksik olan bilgiler üzerine öğretmen tarafından ders işleme yoluyla yeni bilgiler eklenilmesi istendiğinde, öğrenmeyi isteseler bile eksikleri olduğu için ve yenilerini eksik bilgiler üzerine koymakta zorlanıp öğrenemediklerinden, bu tür durumlarda böyle sorunlar yaşadıkları derslerin zor olduğu fikrine kapılırlar. Ancak görsel sanatlar dersi için belli bir hazır bulunuşluk ve ön bilgiye ihtiyaç olmadığını düşündüklerinden, özgürce ve sadece kâğıtlarla, boyalarla baş başa olacaklarını bilen öğrenciler bu dersi kolay bir ders olarak nitelendirirler.

Görsel sanatlar dersi özel yeteneği olmayan bireyler için bile çoğu zaman zevkli bir uğraş olarak nitelendirilir. Renk, insanların kendine özgü iç dünyalarında her zaman yeri olan bir kavramdır. “Rengârenk” diye bahsedilen herhangi bir şey anlatılırken, genellikle o şeyin güzelliğinden bahsedilir. Öğrenciler de yaşları ve kendine özgü dünyaları itibarıyla elbette ki renklerle kendilerini ifade etmekten ve bunu özgürce hiçbir yönlendirme, dayatma olmadan yapabilmekten haz duyarlar. Tabii ki

öğretmenin gösterdiği teknikte ve konuda ilerlerler ama sonra çalışmayı yürüttükleri yolda kendi kendilerini yönlendirirler. Resim kâğıdını hangi yönde kullanacakları, konuyu hangi açıdan resimleyecekleri, kâğıdın hangi tarafına neyi resmedecekleri, ne büyüklükte çizecekleri, hangi alanı hangi renkte boyayacakları gibi birçok konuda her türlü karar yetkisi kendilerindedir. Dolayısıyla bu ders hiçbir öğrenciyi özgür iradesinin dışına çıkmakta zorlamadığından birçok öğrenciyi kolay ve zevkli gelmektedir.

Öğrenciler, sonunda ne olacağını bilmedikleri bir resmi yapmaya başlarken heyecan duymaya başlarlar. Örneğin bir filmi ilk kez izlerken, sonunda ne olabileceği sadece tahmin edilebilir, filmin nasıl biteceğinden tam olarak emin olunamaz. Öğrenci problem çözerken, sonuçta hangi değer çıkarabileceğini baştan tahmin edemez ama sonunda rakamsal bir değere ulaşacağını bilir. Benzer olarak herhangi bir konuda konuşurken ya da yazarken en son neyi söyleyeceğini, konuyu nereye getireceğini ya da neyi vurgulayacağını planlayabilir. Öğretmen söylese de söylemese de öğrenciler, nihayetinde kitaptaki konular sırasıyla takip edildiği için hangi konunun işleneceği hakkında fikir yürütebilirler. Ama görsel sanatlar dersinde durum bu açıdan diğer derslerden farklı bir özellik taşır. Sıradaki konu öğretmen tarafından söylenmedikçe her defasında sürpriz niteliğindedir. Bunun yanı sıra öğrencilere, resmin tamamının ötesinde herhangi bir parçasındaki figürü veya nesneyi çizebilmek veya boyamayı bitirebilmek bile zevk ve heyecan duygusunu tekrar tekrar yaşatabilir. Görsel sanatlar dersindeki bu farklılık başka hiçbir derste yoktur. Öğrenciler çalışma konusunu ve tekniğini öğrendikten sonra, çalışmaları üzerinde uğraşmaya başlarlar. Fakat, bir sonraki aşamada ne yapacaklarını düşünseler, gözleri önünde canlandırsalar bile çalışma tamamlandığında tam olarak nasıl görüneceğini bilemezler. Aslında aynı durum yetişkinler içinde geçerlidir. Örneğin, peyzaj konulu bir resme dağlar, nehirler, ağaçlar, çimenler yapılacağı düşünülerek başlanır ama resim bittiğinde kuşlar, sazlıklar, evler veya çeşitli hayvanlarda resimlenmiş olabilir. Belki bir sonbahar günü görüntüsü resimlenmesi düşünülürken, öyle çiçekler, öyle canlı renkli yapraklar boyanır ki, mevsim yaz olur. Bunun tam tersi, resimde yer alan insanlara şapkalar, kabanlar gibi giysiler giydirilir, dağlar karlarla boyanır ki mevsim kış olur. Dolayısıyla resimlemenin her bir sonraki aşamasında ne yapılacağı ya da düşünülenin aynısının resmedilip edilmeyeceği kesin olmadığından, her an yeni bir şey resimleme fikri veya resimlenmesi düşünülen bir şeyden vazgeçme kararını özgürce veren öğrenci için bu dersler heyecan vericidir ve sıkıcı olmaması da bu tür duyguların sık sık yaşanmasından kaynaklanır.

Bu dersin diğer dersler gibi takip edilmesi gereken bir kitabı, notlar alınması gereken bir defteri olmaması, genellikle sadece boyalar ve resim kâğıtları kullanılması ve yazı yazılmaması, okuma yapılmaması, deney yapılmaması, problem çözülmemesi veya bir takım kuralları öğrenip uygulama zorunluluğu olmaması, çoğunlukla çizim ve boyama yapılması gibi yönleri sebebiyle, öğrenciler açısından yorucu ve sıkıcı bulunmaz. Öğrenciler diğer derslerin birçoğunda olduğu gibi görsel sanatlar dersinde de herhangi bir çalışma ile meşgul olurken oturarak çalışıyor olsalar da bedenen bir enerji harcarlar. Ancak burada öğrencilerin kastettikleri yoruculuk, bedenen hissedilen enerji kaybı değildir. Öğrenciler, yoruculuktan bahsederken herhangi bir problemi çözmeye çalışırken veya bir okuma parçasının içinde geçen olayla ilgili sorulan soruyu cevaplandırırken yaşamış oldukları hazır bulunuşluklarına dayalı düşünme, tanımlama, anlamlandırma veya yorumlama gibi zihinsel süreçleri kastederler. Görsel sanatlar dersinde de bu veya bunlara benzer zihinsel süreçler yaşarlar ama daha çok kuralsızca özgür iradelerine dayanarak resimleme çalışmaları yaptıkları için benzer durumları ve süreçleri aynı şekilde algılamazlar. Aksine çalışma süreci onlara ruhsal doyum yaşatır ve yorucu gelmez. Zevkle yapılan etkinlikler genellikle öğrencileri yormaz.

Öğrencilerin bazıları görsel sanatlar derslerinde çoğunlukla çizim yapıldığı, sadece boya ve resim defteri kullanıldığı, dolayısıyla da kitap ve çizgili defter kullanılmadığı için uygulama ve etkinlikler açısından farklılıklar gördüklerini belirtmişlerdir. Genellikle öğrencilerin kullanmakta olduğu diğer derslerin kitaplarında sorular sorulur ve altına cevaplarının yazılması istenir veya boşluklar verilir ve doldurulması istenir. Defterler ise genellikle ya çizgili ya da karelidir. O çizgilere uygun olarak, çizgilerin arasından ya da üzerinden güzel ve okunaklı yazmak, belli bir düzeni takip etmek ve kuralları uygulamak gerekir. Genel olarak başlık alanlarında kullanılan kalemin renginin kırmızı, diğer alanlarda kullanılan kalemin ise kurşun kalem olması istenmektedir. Oysaki görsel sanatlar derslerinde bomboş, bembeyaz bir kâğıt vardır ve öğrenci istediği nesneyi kâğıdın istediği yerine, istediği büyüklükte, istediği açıdan çizmekte serbesttir. Hiç kimse onu üzerinde gitmesi gereken bir çizginin altına taşıdığı için veya eğri yazdığı için eleştirmez. Boyama aşamasında renksiz

olan fırçalar ise özgürce istenilen renklerle doldurulur ve istenilen renklerle karıştırılır. Örneğin, beyaz gökyüzüne mavi bulutlar bile yapılabilir.

Bunların yanı sıra öğrencilerin dersin farkları konusunda görüşleri alınırken, bir öğrenci görsel sanatlar dersini malzeme alış-verişi yapılabildiği için farklı bulduğunu ifade ederken, başka bir öğrenci de bu derste öğrenilenlerle hayallerin birleştirerek çalışıldığını belirtmiştir. Diğer derslerde, gerekli olan kitap veya defterini yanına almadan okula geldiğinde dersti takip etmekte zorlanan, öğretmenin uyarısı ile karşılaşan öğrenciler, bu tür durumlarda arkadaşlarında da sadece tek sayıda bulunan kitap ve defterleri isteyemeyeceklerinden, ders süresince sıkıntılı dakikalar yaşarlar. Ancak görsel sanatlar derslerinde, evde unutulmuş resim kâğıtları, derse başlarken herhangi bir arkadaşından veya teneffüste okul kantininden ya da okula yakın herhangi bir kırtasiyeden kolayca temin edilebilir. Dolayısıyla malzeme alış-verişinin de zorlanılmadan yapılabildiği görsel sanatlar dersi, öğrenciler için uygulama ve etkinlikler açısından da diğer derslerden farklı görülmektedir.

Görüşü alınan öğrencilerden birkaçı bu derste duygu ve düşüncelerin görsel olarak ifade edilebildiğini belirtirken, birisi de ders saatini sabırsızlıkla beklediğini belirtmiştir. Bu yaş grubundaki öğrenciler genellikle düşündüklerini, anlatmak istediklerini kelimelere dökmekte zorlanırlar. Kelime dağarcıkları yetişkinlere göre daha az gelişmiştir. Resim yapmak yoluyla ise öğrenciler, konuşarak anlatamayacakları birçok düşünceyi dile getirmeleri gerekmeden anlatabilirler. Kendi kendilerini yönlendirir, kendilerinden bir şeyler katarak çalışırlar. Bu süreçte öğretmen konu ve teknik bilgi vererek öğrencinin yola çıkmasını sağlar, ama sonrasında öğrenci kendi istediği yoldan sınırsızca, kuralsızca ilerler. Ortaya çıkan ürün, bir problemin çözümü ya da bir yazının anlatmak istediği gibi bakılır bakılmaz ya da okunur okunmaz anlaşılacak bir şey olmayabilir. Örneğin ailesindeki bireyleri resimleyen bir çocuğun annesinin karnının üzerine çizdiği küçük ve simsiyah bir böcek, annenin yeni bir bebek beklediğini ve bu öğrencinin onu daha şimdiden kıskanmaya başladığını ifade edebilir. Bunun gibi bazen önemsiz görülen fakat dikkate değer ayrıntılar bile özünde derin anlatımları barındırabilir. Dolayısıyla kalıplaşmış hiçbir kural bu ders ile bağdaşmaz. Görsel sanatlar dersinde öğrenci iç dünyasını olduğu gibi yansıtmaya olanağı bulur, kendi iç dünyasını ortaya koyar ve kendini özgürce ifade eder. Bu derste öğrencilerin gözüyle kendi yaptıkları, kendi düşündükleri, kendi ürettikleri şeyler çoğunlukta, öğretmenin anlattığı ya da öğrettiği şeyler azınlıktadır. Bu duygu öğrencilere farklı bir haz verir. Öğrencilerin bunca özgürlüğü bir arada yaşadıkları ve hissettikleri bir dersti sabırsızlıkla beklemeleri ise oldukça doğaldır.

Araştırmada görüşme yapılan öğrencilere “Görsel sanatlar dersinde diğer derslerden farklı gördüğünüz unsurlar nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve soruyu sınıf ortamı açısından yanıtlamaları istenmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 4.’de gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin “Görsel Sanatlar Dersinde Diğer Derslerden Farklı Gördüğünüz Unsurlar Nelerdir?” Sorusuna Sınıf Ortamı Açısından Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar Dersinde Sınıf Ortamı Açısından Diğer Derslerden Farklı Görülen Unsurlar Konusundaki Görüşler	f
2.c.1. Her öğrencinin derse katılması	2
2.c.2. Sınıf ortamının rahat olması	5
2.c.3. Sınıf ortamının gürültülü olabilmesi	3
2.c.4. Parmak kaldırmadan konuşulabilmesi	3
Görüşler Toplamı	13

Tablo 4.’de görüldüğü gibi, görsel sanatlar dersinde sınıf ortamı açısından diğer derslerden farklı gördükleri unsurlar konusunda kendisi ile görüşülen öğrencilerden 2’si “Her öğrencinin derse katılması”, 5’i “Sınıf ortamının rahat olması”, 3’ü “Sınıf ortamının gürültülü olabilmesi” ve 3’ü de “Parmak kaldırmadan konuşulabilmesi” biçiminde görüş bildirmiştir.

Görsel sanatlar dersinde sınıf ortamı, genellikle diğer derslerdeki kadar sessiz, sakin ve düzenli değildir. Çoğunlukla öğrenciler, öğretmenleriyle ve birbirleriyle izin almadan veya parmak kaldırmadan konuşabilirler. Birbirlerine çizimleri, boyamaları, resmettikleri figürler gibi çalışmalarında yer alan unsurlar hakkında anlatımlar yapabilir veya sorular sorabilirler. Oturdıkları

sıralardan kalkıp gezinerek, arkadaşlarının çalışmalarına bakmaktan ve birbirlerinin çalışmaları hakkında fikir yürütmekten hoşlanırlar. Diğer derslerde dinleme, anlatım ya da herhangi bir etkinliğin gerçekleştirilmesi sırasında sağlanan sükûnetli ortam, görsel sanatlar dersinde sınıf ortamının daha rahat olması sebebiyle gürültülü bir ortama dönüşebilir. Genellikle sayısal ve sözel olarak gruplandırılan diğer derslerde öğrenciler, 40 dakika boyunca okul yapısına bağlı olarak değişkenlik gösterebileceği gibi çoğunlukla tahta masalar önünde, tahta sıralar üzerinde oturarak; ya öğretmene, ya tahtaya ya da kitap veya defterlerine bakarak ve dikkati sürekli aynı seviyede tutmaya çalışarak ders süresini geçirmek zorundadırlar. Zaman zaman yetişkinler için bile zor olan bu durum, öğrenci yapısı düşünüldüğünde daha da zorlayıcı olabilir. Fakat diğer derslerde sınıf disiplini açısından ders süresince parmak kaldırmadan konuşmak, yerinden kalkmak, gürültü yapmak gibi davranışlar öğretmen tarafından pek hoş karşılanmaz. Ancak görsel sanatlar derslerinde genelde öğretmenler, biraz daha esnek davranarak, öğrencilerin bu gibi davranışlarına izin verebilirler. Ders genel yapısı gereği rahat ve özgür bir çerçevede sürdürüldüğünden, öğrenci davranışlarında da çoğu zaman aşırı olmayan ve dersin ahengini bozmayan hareketlenmeler önemsenmez ve problem olarak görülmez. Sayısal ve sözel derslerde genellikle başarılı öğrencilerin başarısız öğrencilere kıyasla daha çok derse katılmak istedikleri veya daha çok parmak kaldırma eğiliminde oldukları söylenebilir. Akademik başarısı düşük öğrenciler bile bu derste kendi varlıklarını hissettikleri gibi, öğretmenlerine de varlıklarını hissettirebilirler. Bu kendilerine olan güven duygularını artırır ve ortaya koydukları bir çalışma vasıtasıyla öğretmenleriyle daha yakın iletişim kurmalarına yol açar. Dolayısıyla diğer derslere katılımda çekingenlik gösteren, konuyu anlayamayan, yanlış bir şey söylemekten kaçınan veya arkadaşlarına kıyasla daha pasif öğrenciler bile bu dersin doğal ortamına kendilerini bırakarak derse katılım sağlamaktadırlar. Ders süresince kendilerini daha serbest hisseden ve daha az sınıf kurallarına uyan öğrenciler, görsel sanatlar dersini sınıf ortamı açısından bu gibi sebepler nedeniyle farklı görürler.

Araştırmada görüşme yapılan öğrencilere “Görsel sanatlar dersinde diğer derslerden farklı gördüğünüz unsurlar nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve soruyu öğrenme açısından yanıtlamaları istenmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 5.’de gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğrencilerin “Görsel Sanatlar Dersinde Diğer Derslerden Farklı Gördüğünüz Unsurlar Nelerdir?” Sorusuna Öğrenme Açısından Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar Dersinde Öğrenme Açısından Diğer Derslerden Farklı Görülen Unsurlar Konusundaki Görüşler	f
2.d.1. Çizim yapmayı öğrenme	1
2.d.2. Perspektif kurallarının öğrenilmesi	4
2.d.3. Dinleyerek öğrenme olmaması	3
2.d.4. Çalışmayı gerektirmemesi	4
2.d.5. Ezber yapılmaması	1
2.d.6. Yeni bilgiler edinilmemesi	4
2.d.7. Dersin bilinen bilgilerle yürütülmesi	1
2.d.8. Öğrenilenlerin unutulmaması	1
2.d.9. Konu anlatımlı ders işlenmemesi	6
2.d.10. Konu tekrarı yapılmaması	2
2.d.11. Anlaşılmayan konuların olmaması	2
2.d.12. Dersin önemsenmemesi	1
Görüşler Toplamı	30

Tablo 5.’de görüldüğü gibi, görsel sanatlar dersinde öğrenme açısından diğer derslerden farklı gördükleri unsurlar konusunda kendisi ile görüşülen öğrencilerden 1’i “Çizim yapmayı öğrenme”, 3’ü “Perspektif kurallarının öğrenilmesi”, 3’ü “Dinleyerek öğrenme olmaması”, 4’ü “Çalışmayı gerektirmemesi”, 1’i “Ezber yapılmaması”, 4’ü “Yeni bilgiler edinilmemesi”, 1’i “Dersin bilinen bilgilerle yürütülmesi”, 1’i “Öğrenilenlerin unutulmaması”, 6’sı “Konu anlatımlı ders işlenmemesi”, 2’si “Konu tekrarı yapılmaması”, 2’si “Anlaşılmayan konuların olmaması” ve 1’i de “Dersin önemsenmemesi” biçiminde görüş bildirmiştir.

Öğrenciler açısından bakıldığında herhangi bir derste öğrenme olabilmesi için, öncelikle öğretmen tarafından konu anlatımlı ders işlenmesi gerekir. Öğrenciler genellikle; öğretmenin kitapta yer alan bir konuyu anlattığı, o konu hakkında örnekler verdiği, alıştırmalar yaptığı ve kendilerinin de öğretmeni dinleyerek, anlayamadıkları bölümleri sorarak, ezber ve tekrar yaparak, ödevlendirilerek yürütülen derslerde öğrenme olduğunu, yeni bilgilerin bu yollarla edinilmediği derslerde öğrenme olmadığı düşünürler. Örneğin; önceki gün matematik dersinde ilk kez işlenmiş yani önceki derste yeni öğrenilmiş herhangi bir konu ile ilgili, bir sonraki derste sadece problemler çözülerek pekiştirme çalışmaları yapıldığında bile, çoğu öğrenci o günkü ders sürecinde, yeni bir şey öğrenilmediğini düşünür. Dolayısıyla, görsel sanatlar derslerinde çoğunlukla uygulama yapılması, öğretmenin zaman zaman tahtaya veya öğrenci kâğıtlarına örnek figürler veya nesnelere çizmesi, öğrencilerin bu derste sadece çizim yapmayı ve perspektif kurallarını öğrendiklerini, başka şeyler öğrenmediklerini ve dersin bilinen bilgilerle yürütüldüğünü düşünmelerine sebep olmaktadır.

Herhangi bir derste öğrenciler genelde sonuç bulmaları gereken işlemleri çözerken arkadaşlarının kendilerine bakıp kopya çekmemeleri için kâğıtlarını kapatmaya, göstermemeye çalışırlar. Oysaki görsel sanatlar dersinde yapılan hiçbir çalışma için saklama isteği duyulmaz. Bunun aksine öğrenciler, birbirlerinin çalışmalarına bakmaktan ve birbirleriyle fikir alış verişini yapmaktan oldukça hoşlanırlar. Kendilerine göre güzel buldukları veya beğenmedikleri kısımları belirtir, birbirlerini eleştirirler. Bu durum öğrencilerin birbirleriyle farklı bir etkileşim kurabilme ortamı sağladığı gibi, genellikle birbirleri tarafından hatalarında görülerek anında uyarılmasını sağlar. Bu tür sebeplerle öğrenciler açısından görsel sanatlar derslerinde öğrenilenlerin unutulmadığı düşünülebilir. Bunların yanı sıra daha çok yazılı sınav, test veya sözlü gibi değerlendirme ölçütleri kullanılarak not aldıkları diğer derslerde öğrenme olduğunu düşünen öğrenciler için, sorumlu oldukları genel sınavlarda görsel sanatlar dersi ile ilgili hiç soru sorulmaması da, zaten öğrenmenin olmadığı düşünülen bu dersin önemsenmemesine neden olan diğer bir unsurdur.

Araştırmada görüşme yapılan öğrencilere “Görsel sanatlar dersinde diğer derslerden farklı gördüğünüz unsurlar nelerdir?” sorusu yöneltilmiş ve soruyu değerlendirme açısından yanıtlamaları istenmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 6.’da gösterilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilerin “Görsel Sanatlar Dersinde Diğer Derslerden Farklı Gördüğünüz Unsurlar Nelerdir?” Sorusuna Değerlendirme Açısından Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar Dersinde Değerlendirme Açısından Diğer Derslerden Farklı Görülen Unsurlar Konusundaki Görüşler	f
2.e.1. Test olmaması	5
2.e.2. Yazılı olmaması	8
2.e.3. Sınav olmaması	1
2.e.4. Sözlü olmaması	2
2.e.5. Değerlendirme ölçütü: Resmin beğenilmesi	8
2.e.6. Değerlendirme ölçütü: Performans görevi	2
2.e.7. Değerlendirme ölçütü: Malzemelerin eksiksiz getirilmesi	2
2.e.8. Değerlendirme ölçütü: Perspektif kurallarının uygulanması	2
2.e.9. Not kaygısı olmaması	1
Görüşler Toplamı	31

Tablo 6.’da görüldüğü gibi, görsel sanatlar dersinde değerlendirme açısından diğer derslerden farklı gördükleri unsurlar konusunda kendisi ile görüşülen öğrencilerden 5’i “Test olmaması”, 8’i “Yazılı olmaması”, 1’i “Sınav olmaması”, 2’si “Sözlü olmaması”, 8’i “Değerlendirme ölçütü: Resmin beğenilmesi”, 2’si “Değerlendirme ölçütü: Performans görevi”, 2’si “Değerlendirme ölçütü: Malzemelerin eksiksiz getirilmesi”, 2’si “Değerlendirme ölçütü: Perspektif kurallarının uygulanması”, 1’i “Not kaygısı olmaması” biçiminde görüş bildirmiştir.

Sayısal ve sözel derslerde test, yazılı, sözlü gibi sınavlardan alınan notlarla değerlendirme yapılmasına alışkın öğrenciler için, görsel sanatlar dersindeki değerlendirme ölçütleri diğer derslerden farklı görülür. Öğrenciler, veliler ve okul idaresi açısından bakıldığında sayısal ve sözel derslerdeki

akademik başarısı yüksek öğrencilerin, görsel sanatlar gibi özel alan derslerindeki notlarının da yüksek olması beklenir ve bu tür derslerde genel olarak not kaygısı güdülmez. Ancak görsel sanatlar dersi de sayısal ve sözel dersler gibi değerlendirme ölçütleri olan bir derstir. Sınıf öğretmenleri ise genellikle öğrencilerin diğer derslerdeki başarı durumlarını göz önüne alarak, çoğunlukla herhangi bir ölçek kullanmadan, görsel sanatlar dersi notlarını öğrencilerin diğer derslerdeki başarı durumlarıyla paralellik gösterir biçimde değerlendirme eğilimindedirler. Örneğin; matematik veya Türkçe derslerinde çok başarılı olan bir öğrenciye görsel sanatlar dersine hiç ilgi duymasa veya çalışmalarını tamamlamasa bile sınıf öğretmeni tarafından düşük notlar verilmez. Aksi bir durumda zaten okul idaresi tarafından uyarılırlar ve kendilerinden düşük verilen notların yükseltilmesi istenir. Diğer derslerin birçoğunda olmayan, sadece özel alan derslerindeki değerlendirmelerde yaşanan bu esneklik ise dersin basit ve önemsiz görülmesine büyük oranda etki eder ve dolayısıyla da görsel sanatlar dersi diğer sayısal ve sözel derslerle aynı kefeye koyulmaz.

Araştırmada görüşme yapılan öğrencilere “Görsel sanatlar dersinde ne tür etkinlikler yapıyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 7.’de gösterilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin “Görsel Sanatlar Dersinde Ne Tür Etkinlikler Yapıyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar Dersinde Ne Tür Etkinlikler Yapıldığı Konusundaki Görüşler	f
3.a. Serbest konulu resim çalışmaları yapılması	7
3.b. Hayali resim çalışmaları yapılması	2
3.c. Çeşitli konularda resim çalışmaları yapılması	6
3.d. Peyzaj çalışmaları yapılması	3
3.e. Baskı çalışmaları yapılması	3
3.f. Nesne resimleri çizilmesi	1
3.g. İnsan resimleri çizilmesi	1
3.h. Çeşitli kâğıtlarla üç boyutlu çalışmalar yapılması	3
3.i. Milli bayramlar konulu resim çalışmaları yapılması	4
3.j. Belirli gün ve haftalar ile ilgili resim çalışmaları yapılması	3
3.k. Öğretmenin gösterdiği örneklerin incelenmesi	1
Görüşler Toplamı	34

Tablo 7.’de görüldüğü gibi, görsel sanatlar dersinde yapılan etkinlikler konusunda kendisi ile görüşülen öğrencilerden 7’si “Serbest konulu resim çalışmaları yapılması”, 2’si “Hayali resim çalışmaları yapılması”, 6’sı “Çeşitli konularda resim çalışmaları yapılması”, 3’ü “Peyzaj çalışmaları yapılması”, 1’i “Baskı çalışmaları yapılması”, 1’i “Nesne resimleri çizilmesi”, 1’i “İnsan resimleri çizilmesi”, 3’ü “Çeşitli kâğıtlarla üç boyutlu çalışmalar yapılması”, 4’ü “Milli bayramlar konulu resim çalışmaları yapılması”, 3’ü “Belirli gün ve haftalar ile ilgili resim çalışmaları yapılması” ve 1’i de “Öğretmenin gösterdiği örneklerin incelenmesi” biçiminde görüş bildirmiştir.

Öğrenciler bu derslerde çoğunlukla konulu resim çalışmalar yapmaktadırlar. Hayale dayalı çalışmalar yapılırken ise öğrenciler zaman zaman gerçek hayattan oldukça uzaklaşır ve bambaşka dünyalar keşfederler. Bazen öyle güzel resimler ortaya çıkar ki, bu öğrencinin yeteneğini ya da hayal dünyasının genişliğini ortaya çıkarır. Genellikle çocuklar yetişkinlerden daha fazla hayal kurarlar. Daha fazla hayal kurdukları ve hayal kurmaktan daha fazla hoşlandıkları düşünülürse, görsel sanatlar dersi öğrencilerin hayal dünyalarını en çok besleyen ve ortaya çıkarmalarına en çok olanak sağlayan bir ders olduğu için öğrenilenlerin hayallerle birleşmesi söz konusudur.

Araştırmada görüşme yapılan öğrencilere “Görsel sanatlar dersinde bir dersin başlangıcından bitişine kadar neler yaptığınızı sırasıyla anlatır mısınız?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 8.’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin “Görsel Sanatlar Dersinde Bir Dersin Başlangıcından Bitişine Kadar Neler Yaptığınızı Sırasıyla Anlatır mısınız?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar Dersinde Bir Dersin Başlangıcından Bitişine Kadar Sırasıyla Neler Yapıldığı Konusundaki Görüşler	f
4.a. Malzeme hazırlığı yapılması	6
4.b. Eksik malzemelerin arkadaşlardan tamamlanması	1
4.c. Öğretmenin malzeme kontrolü yapması	2
4.d. Öğretmenin malzemelerinde eksiklik olan öğrencilerden ders zamanını kitap okuyarak geçirmelerini istemesi	1
4.e. Öğretmenin çalışma konusunu söylemesi	10
4.f. Öğretmenin gerekli gördüğünde konu değişikliği yapması	2
4.g. Resim çalışmaları yapılması	10
4.h. Öğretmenin perspektif kuralları hakkında temel bilgiler vermesi	1
4.i. Öğretmenin resim çalışmalarını incelemesi	6
4.j. Öğrencilerin birbirleriyle resim çalışmaları hakkında fikir alış veriş yapmaları	1
4.k. Öğrencilerin öğretmenle resim çalışmaları hakkında fikir alış veriş yapmaları	4
4.l. Öğretmenin resim çalışmalarını yorumlaması	4
4.m. Öğretmenin ders dışı işleriyle ilgilenmesi	2
Görüşler Toplamı	50

Tablo 8.’de görüldüğü gibi, görsel sanatlar dersinde bir dersin başlangıcından bitişine kadar sırasıyla neler yapıldığı konusunda kendisi ile görüşülen öğrencilerden 6’sı “Malzeme hazırlığı yapılması”, 1’i “Eksik malzemelerin arkadaşlardan tamamlanması”, 2’si “Öğretmenin malzeme kontrolü yapması”, 1’i “Öğretmenin malzemelerinde eksiklik olan öğrencilerden ders zamanını kitap okuyarak geçirmelerini istemesi”, 10’u “Öğretmenin çalışma konusunu söylemesi”, 2’si “Öğretmenin gerekli gördüğünde konu değişikliği yapması”, 10’u “Resim çalışmaları yapılması”, 1’i “Öğretmenin perspektif kuralları hakkında temel bilgiler vermesi”, 6’sı “Öğretmenin resim çalışmalarını incelemesi”, 1’i “Öğrencilerin birbirleriyle resim çalışmaları hakkında fikir alış veriş yapmaları”, 4’ü “Öğrencilerin öğretmenle resim çalışmaları hakkında fikir alış veriş yapmaları”, 4’ü “Öğretmenin resim çalışmalarını yorumlaması” ve 2’si de “Öğretmenin ders dışı işleriyle ilgilenmesi” biçiminde görüş bildirmiştir.

Öğrenciler görsel sanatlar dersinin öğrenme ve öğretme sürecini çoğunlukla benzer uygulamalar yaparak geçirmektedirler. Farklı konular verildiği halde tek düze aynı yöntem ve tekniğin uygulanması dersin monotonlaşmasına sebep olabilir. Küçük sınıflarda öğrenim gören öğrenciler için her yeni resim aynı heyecanı duymalarını sağlayabilir. Ama sınıf düzeyi ilerledikçe, sürekli olarak önce konunun söylendiği daha sonra da resim çalışmalarına başlanıp tamamlanarak yürütülen bir ders, zamanla özelliğini de, önemini de kaybedebilir. Resme ilgisi olan çocuklar bu şekilde sürdürülen dersleri ilgiyle takip edebilir ama derse fazla ilgili olmayan çocuklar için bu ders çekiciliğini yitirebilir. O nedenle öğretmenin dersin öğrenme ve öğretme sürecinde farklı yöntemleri, teknikleri kullanması kadar farklı konularda çalışmalar yaptırması da gereklidir. Bunların yanı sıra öğretmen tarafından, derse malzemelerini getirmeyen öğrencilerden bu süreyi okuma yaparak geçirmelerinin istenmesi, böyle bir durumda okuma çalışmalarının öğrenciler tarafından ceza olarak algılanabileceği olasılığını da düşünebilir. Bu şekilde bir yönlendirme yapmak, okuma alışkanlığı kazandırılmak istenilen öğrencileri tam tersine bu alışkanlıktan soğutabilir. Yanı sıra, sebebi ne olursa olsun tek düze ve monoton olarak sürekli aynı şekilde yürütülen dersler, rutinliğin getirdiği yeni öğrenmelere kapalı olduğu gibi ilerlemeden uzak ve yanlışları da pekiştirici olabilir. Belki de herhangi bir bireyin yetişkinlik dönemine ulaşmış olduğu halde bir insan resmi çizmesi söz konusu olduğunda hâlâ yuvarlak bir kafa, çizgiden burun, noktadan gözler ve içbükey bir yaydan ağız yapmaya çalışılmasının veya bir yuvarlağın kenarlarından oklar çıkarılarak Güneş çizmesinin sebebi görsel sanatlar dersindeki bu tür ihmaller olabilir. Bunların yanı sıra, öğretmenin ders boyunca öğrencilerin yaptığı çalışmalarını incelemesi, onlarla fikir alış veriş yaparak önerilerde bulunması, resimleri olumlu ifadelerle yorumlaması gibi davranışlar, öğrencileri hem yüreklendirir, hem de onları daha güzel resimler ortaya çıkarmaları yönünde cesaretlendirir.

Araştırmada görüşme yapılan öğrencilere “Görsel sanatlar dersinin size ne tür bilgi ve beceriler kazandırdığını düşünüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 9.’da gösterilmiştir.

Tablo 9. Öğrencilerin “Görsel Sanatlar Dersinin Size Ne Tür Bilgi ve Beceriler Kazandırdığını Düşünüyorsunuz?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar Dersi Kazanımları Konusundaki Görüşler	f
5.a. Resim yapma isteğinin artırılması	1
5.b. Resim yapma becerisinin geliştirilmesi	6
5.c. Resme duyulan ilginin güçlendirilmesi	1
5.d. Çizim yapma becerisinin geliştirilmesi	4
5.e. Düşünme becerisinin geliştirilmesi	2
5.f. Ruh sağlığının geliştirilmesi	1
5.g. İç dünyanın dış dünyaya görsel olarak aktarılması	1
5.h. Hayal gücünün geliştirilmesi	1
5.i. Çevredeki görsellere daha dikkatli bakılması	1
5.j. Duyguların kâğıda aktarılmasının sağlanması	2
Görüşler Toplamı	20

Tablo 9.’da görüldüğü gibi, görsel sanatlar dersinin kendilerine ne tür bilgi ve beceriler kazandırdığını düşündükleri konusunda kendisi ile görüşülen öğrencilerden 1’i “Resim yapma isteğinin artırılması”, 6’sı “Resim yapma becerisinin geliştirilmesi”, 1’i “Resme duyulan ilginin güçlendirilmesi”, 4’ü “Çizim yapma becerisinin geliştirilmesi”, 2’si “Düşünme becerisinin geliştirilmesi”, 1’i “Ruh sağlığının geliştirilmesi”, 1’i “İç dünyanın dış dünyaya görsel olarak aktarılması”, 1’i “Hayal gücünün geliştirilmesi”, 1’i “Çevredeki görsellere daha dikkatli bakılması” ve 2’si de “Duyguların kâğıda aktarılmasının sağlanması” biçiminde görüş bildirmiştir.

Öğrencilerin resim yapmaya istekli oluşları, kendilerini bu alanda geliştirebilmelerine olanak sağlayan en önemli itici güçtür. Becerilerini geliştirmeye çalışan ve bunu yaparken de içsel duyguları görseller yoluyla ortaya koyarak, kendilerini ifade edebilmeyi gerçekleştirebilen öğrenciler için oldukça büyük bir düzeyde ruhsal doyum yaşanmaktadır. Hissedilen bu duygusal haz beraberinde ruhsal olarak da sanatsal etkinliklerle uğraşmanın doğasında var olan rahatlatıcı bir özelliğe sahiptir. Öğrenciler resim yaparak gerçekleştirdikleri her deneyim sonucunda, ortaya çıkan görsellerden keyif alırlar ve özellikle de çevrelerinden çalışmalarını hakkında duydukları her olumlu beğeni ifadesi, onların resim yapmaya duydukları ilgiyi güçlendirir. Yeni çalışılmaya başlanan her bir ürün, beraberinde yeni çalışmalar ortaya koyma isteğini artırır. Öğrenciler tarafından çevre ile paylaşılan veya hiç paylaşılammış duygular bile resim yapma yolu ile ifade edilir. İç dünya dış dünyaya farklı bir yolla aktarılmış olunur. Bunu yaparken öğrencilerin her defasında bir öncekinden daha güzel ve daha da beğenilebilecek bir görsel ortaya koyabilmek için çevrelerindeki canlı ve cansız varlıklara daha dikkatli bakmaya çalışmaları ve onları daha gerçekçi resimleyebilmek için çabaladıkları düşünülmektedir. Yaşanılan çevreye daha dikkatli bakmak, herhangi bir objeyi daha yakından incelemek, çeşitli açılardan görünüşlerini akılda tutmaya çalışmak ve onlar hakkında fikir yürütebilmek ve bunları duygularla birleştirerek yansıtabilmek ise sanatsal etkinliklerle uğraşmanın farklı kazanımlarındandır.

Araştırmada görüşme yapılan öğrencilere “Görsel sanatlar dersinde yapılmayan ama yapılmasını istediğiniz etkinlikler var mı?” sorusu yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu soruya verdikleri yanıtlar ve frekans dağılımları Tablo 10.’da gösterilmiştir.

Tablo 10.’da görüldüğü gibi, görsel sanatlar dersinde yapılmayan ama yapılması istenilen etkinlikler konusunda kendisi ile görüşülen öğrencilerden 1’i “Daha güzel resim yapma yollarının öğrenilmemesi”, 1’i “Konuyu öğrencilerin belirleyememesi”, 2’si “Farklı konularda çalışmalar yapılmaması”, 1’i “Farklı malzemelerin kullanılmaması”, 1’i “Portre çalışmaları yapılmaması”, 2’si “Üç boyutlu çalışmaların yapılmaması”, 2’si “Baskı çalışmaları yapılmaması”, 1’i “Büyük yüzeyler üzerinde çalışmalar yapılmaması”, 1’i “Serbest resim çalışmalarının az sayıda yapılması”, 1’i “Ünlü ressamların hayatları ve eserleri hakkında bilgi edinilmemesi”, 1’i “Sınıf panolarına az sayıda resim

çalışmalarının asılması”, 1’i “Çalışmalarda örnek olabilecek görsellerin duvarlara asılmaması”, 1’i “Görsel Sanatlar atölyesi olmaması”, 1’i “Haftalık ders saatinin az olması”, 1’i “Görsel Sanatlar derslerinde başka derslerin işlenmesi” ve 2’si de “Eksik yönü olmaması” biçiminde görüş bildirmiştir.

Tablo 10. Öğrencilerin “Görsel Sanatlar Dersinde Yapılmayan Ama Yapılmasını İstedığınız Etkinlikler Var mı?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

Görsel Sanatlar Dersinde Yapılmayan Ama Yapılması İstenilen Etkinlikler Konusundaki Görüşler	f
6.a. Daha güzel resim yapma yollarının öğrenilmemesi	1
6.b. Konuyu öğrencilerin belirleyememesi	1
6.c. Farklı konularda çalışmalar yapılmaması	2
6.d. Farklı malzemelerin kullanılmaması	1
6.e. Portre çalışmaları yapılmaması	1
6.f. Üç boyutlu çalışmaların yapılmaması	2
6.g. Baskı çalışmaları yapılmaması	2
6.h. Büyük yüzeyler üzerinde çalışmalar yapılmaması	1
6.i. Serbest resim çalışmalarının az sayıda yapılması	1
6.j. Ünlü ressamların hayatları ve eserleri hakkında bilgi edinilmemesi	1
6.k. Sınıf panolarına az sayıda resim çalışmalarının asılması	1
6.l. Çalışmalarda örnek olabilecek görsellerin duvarlara asılmaması	1
6.m. Görsel sanatlar atölyesi olmaması	1
6.n. Haftalık ders saatinin az olması	1
6.o. Görsel sanatlar derslerinde başka derslerin işlenmesi	1
6.p. Eksik yönü olmaması	2
Görüşler Toplamı	20

Öğrenciler genel olarak kendi ellerinden çıkmış, beğenilen resimlerin başkaları tarafından da görülerek beğenilmesinden ve bu beğenin kendilerine ifade edilmesinden hoşlanırlar. Dolayısıyla resimlerinin herkesin görebileceği bir yerde sergilenmesi onları sevindirir. Özellikle görsel sanatlar derslerinde yapmış oldukları bir resmin panoya asılması, öncelikle o resmin, kendileri için çok şey ifade eden öğretmenleri tarafından beğenildiğini ifade eder. Bunun dışında kendilerine gurur veren ve öğrencilere kendilerini özel hissettiren bir durumdur. Görsel sanatlar dersinin yürütülebileceği ayrı bir mekân, öğrencilerin dersin özel olduğu düşünülen havasına girmelerine katkıda bulunabilir. Öğrencinin atölye ortamına taşınarak yer değiştirmesi bile o derste kendisini daha verimli veya farklı hissetmesine etken olabilir. Her zaman yanında oturan arkadaşının çizdiği benzer resimleri görmeye alışık olan öğrenci, farklı bir arkadaşıyla yakın oturduğunda bile, belki de ondan yeni bir bilgi veya fikir edinebilir. Öğrencilerin ifadelerinden de anlaşılacağı gibi derslerde çoğunlukla aynı boyalar kullanılarak benzer konularda benzer uygulamalar yapılması, öğrencilerde farklı çalışmalar yapma isteği uyandırmaktadır. Genel olarak bakıldığında derslerde geliştirilmeye hazır, öğrenmeye hevesli fakat tatmin olamamış bir öğrenci grubunun söz konusu olduğu söylenebilir. Gerek okulun ve öğrencilerin yetersiz imkânları, gerekse öğretmenin öğrenme ve öğretme sürecindeki bilgi eksiklikleri ve konuları hangi şekilde öğretebileceği konusundaki yetersizliği sebebiyle, dersin amacına ulaşamadığı ve kazandırılması ön görülen kazanımların öğrenciler tarafından edinilemediği söylenebilir. Aslında küçük zamanlarda da olsa birçok etkinliğin en azından bir kısmının yapılabileceği düşünüldüğünde görsel sanatlar dersinin öğrenme-öğretme süreci açısından pek te verimli geçmediği düşünülebilir. Öğrenme-öğretme süreci içerisinde bu derste kullanılmak üzere özel bir mekân olmaması, sınıfta yer alan sınırlı sayıdaki panolarda ise işlenen diğer derslerle ilgili dokümanların yer alması ve öğrenci görsellerinin sergilenebileceği bir pano olmaması ise yine dersi ve öğrencileri olumsuz yönde etkileyen başka etkenler olarak görülebilir. Tüm bu olumsuz koşulların yanı sıra haftalık ders saati sadece bir saat olan görsel sanatlar dersinde, bazı öğretmenler tarafından yetiştirilemeyen başka derslerin işlenmesi ise gerçekten önüne geçilmekte zorlanılan farklı bir problemdir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Görüşme yapılan öğrencilerin, görsel sanatlar dersine genel bakışı; dersin ve resim yapmanın sevilmesi yönündedir. Öğrencilerin resimle ilgili her şeyin çizilebildiğini ve duyguların görsel olarak dışa vurulabildiğini belirten görüşleri Türkdoğan'ın (1981) görsel sanatlar dersinin bireylerdeki yetenekleri ortaya çıkaran ve duygu, düşünce ve gözlemlerin aktarılabilmesini sağlayan bir ders olduğu şeklindeki ifadesiyle ve Riley'in (2007) bireylerin küçük yaşlardan itibaren sanat eğitimi öğretimi sırasında bir objenin görüntüsünü kavrayarak içsel duygularla ve sezgilerle birleştirilerek ifade ettiğini belirten ifadesiyle örtüşmektedir. Dersin eğlenceli geçirilmesi ve değerlendirmelerde yüksek not alınması da öğrencilerin derse bakış açılarını olumlu yönde destekleyen unsurlardır.

Öğrenciler, görsel sanatlar dersini derse hazırlık açısından; hazırlık yapmaya gerek olmaması ve ödev verilmemesi unsurlarından dolayı diğer derslerden farklı görmektedirler. Görüşme yapılan öğrenciler, görsel sanatlar dersini uygulama ve etkinlikler açısından; kolay, zevkli ve heyecan verici olması, yorucu ve sıkıcı olmaması, çoğunlukla çizim yapılması, kitap ve çizgili defter değil de boya ve resim defteri kullanılması, birbirleriyle malzeme alış verişini yapılabilmesi, öğrenilenlerle hayallerin birleştirilerek çalışılması, duygu ve düşüncelerin görsel olarak ifade edilmesi, ders saatinin sabırsızlıkla beklenmesi, yazı yazılmaması, okuma ve deney yapılmaması, problem çözülmemesi ve dil bilgisi kurallarının öğrenilmemesi unsurlarından dolayı diğer derslerden farklı görmektedirler. Öğrenciler, görsel sanatlar dersini; sınıf ortamı açısından; her öğrencinin derse katılması, sınıf ortamının rahat ve gürültülü olabilmesi ve parmak kaldırmadan konuşulabilmesi unsurlarından dolayı diğer derslerden farklı görmektedirler.

Görüşme yapılan öğrenciler, görsel sanatlar dersini öğrenme açısından; çizim yapmanın ve perspektif kurallarının öğrenilmesi, dinleyerek öğrenme ve ezber olmaması, çalışmayı gerektirmemesi, yeni bilgiler edinilmemesi, dersin bilinen bilgilerle yürütülmesi, öğrenilenlerin unutulmaması, konu anlatımlı ders işlenmemesi, konu tekrarı yapılmaması, anlaşılmayan konuların olmaması ve bu dersin diğer dersler kadar önemsenmemesi unsurlarından dolayı diğer derslerden farklı görmektedirler. Öğrencilerin dersin önemsenmemesi ile ilgili görüşü Bülbül'ün (2003) matematik ve fen bilgisi gibi derslerin görsel sanatlar dersine kıyasla öğrenciler tarafından daha çok önemsendiği görüşüyle benzerlik göstermektedir. Görüşme yapılan öğrenciler, görsel sanatlar dersini; değerlendirme açısından; test, yazılı, sözlü ve sınav olmaması, değerlendirme ölçütlerinin resmin bütünlüğü, performans ödevleri, malzemelerin eksiksiz getirilmesi ve perspektif kurallarının uygulanması gibi ölçütler olması ve not kaygısı olmaması unsurlarından dolayı diğer derslerden farklı görmektedirler.

Görüşme yapılan öğrenciler, görsel sanatlar dersinde yapılan etkinlikleri; serbest konulu ve hayali resim çalışmaları, peyzaj ve baskı çalışmaları, nesne ve insan resimleri çizimi, milli bayramlar ve belirli gün ve haftalar gibi çeşitli konularda resim çalışmaları ve çeşitli kâğıtlarla üç boyutlu çalışmalar yapılması şeklinde ifade etmişler, ayrıca öğretmenin yapılacak etkinlik ile ilgili gösterdiği örnekleri incelediklerini belirtmişlerdir.

Öğrenciler, görsel sanatlar dersinde öğrenme ve öğretme sürecinde sırasıyla, malzemelerini hazırladıklarını, malzemelerinde eksiklik olduğunda arkadaşlarından tamamladıklarını, öğretmenin öğrencilerin malzemelerini kontrol ettiğini ve malzemelerinde eksiklik olan öğrencilerden ders zamanını kitap okuyarak geçirmelerini istediğini, öğretmenin çalışma konusunu söylediğini ve gerekli gördüğünde konu değişikliği yaptığını ve böylelikle resim çalışmalarını yapmaya başladıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca ders süresince; öğretmenin perspektif kuralları hakkında temel bilgiler verdiğini ve resim çalışmalarını incelediğini, öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenle resim çalışmaları hakkında fikir alış verişini yaptıklarını, öğretmenin çalışmaları yorumladığını ve zaman zaman da öğretmenin ders dışı işleriyle ilgilendiğini belirtmişlerdir.

Görüşme yapılan öğrenciler, görsel sanatlar dersi sayesinde; resim yapma isteklerinin arttığını, resim ve çizim yapabilme ve düşünme becerileri ile resme duyulan ilgilerinin, ruh sağlıklarının ve hayal güçlerinin geliştiğini, duygularını ve iç dünyalarını dış dünyaya görsel olarak aktararak çevrelerindeki görsellere daha dikkatli bakabilme yetilerini kazandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu görüşleri, Kahraman'ın (2007) araştırmasının sonucunda öğretmenlerin, görsel sanatlar dersinin çocukların kendilerini ifade etmesini sağladığını, yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini geliştirdiğini belirten görüşleriyle örtüşmektedir. Öğrencilerin görsel sanatlar dersinin atölye ortamında işlenmemesinin bir eksiklik olarak nitelendirildiği ile ilgili görüşleri, Kuruoğlu'nun (1999) araştırmasında ifade ettiği dersin atölyede işlenmesinin gerekli olduğu görüşüyle örtüşmektedir.

Öğrenciler, görsel sanatlar dersinin eksik yönlerini ise; daha güzel resim yapma yollarının öğrenilmemesi, konuyu öğrencilerin belirleyememesi, farklı konularda ve farklı malzemelerle çalışmalar yapılmaması, portre çalışmaları, üç boyutlu çalışmalar ve baskı çalışmaları yapılmaması, büyük yüzeyler üzerinde çalışılmaması, serbest resim çalışmalarının az sayıda yapılması, ünlü ressamların hayatları ve eserleri hakkında bilgi edinilmemesi, sınıf panolarına az sayıda resim çalışmalarının asılması, çalışmalarda örnek olabilecek görsellerin duvarlara asılmaması, görsel sanatlar atölyesi olmaması, haftalık ders saatinin az olması ve görsel sanatlar derslerinde başka derslerin işlenmesi olarak belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu derste başka derslerin işlenmesini istememeleri doğrultusundaki görüşleri Bülbül'ün (2003) sınıf öğretmenlerinin bu derste başka ders yapma eğiliminde oldukları görüşüyle ilişkilidir.

Bu sonuçlar doğrultusunda öğrencilere göre dersler oldukça sevilmesine ve istekle katılım sağlanmasına rağmen yeterince tatmin edici değildir ve öğrencilerin beklentilerine tam anlamıyla karşılık verilememektedir. Dersler sadece resim yapmaya indirgenmiştir ve haftalık ders saati zaten oldukça az olan sürelerin de oldukça verimsiz bir şekilde geçirildiği görülmüştür. Bu biçimde yürütülen dersler sonucunda öğrenciler hali hazırda var olan ilgilerini kaybedebilir ve sanat eğitimi yoluyla edinebilecekleri kazanımlardan yoksun kalabilirler. Türk eğitim ve öğretim programı politikası gözden geçirilmeli ve öğretmenler görsel sanatlara yeterince önem verilmesi ve nitelikli dersler işlenmesi gerekliliği bilinciyle geliştirilerek, sanat eğitimi geri plana atan öğretim yaklaşımından uzaklaşmalıdır. İlköğretim okullarında görev yapan sınıf öğretmenlerine derslerin verimli bir şekilde yürütülebilmesi amacıyla, öğrencilere programda yer alan kazanımları tam anlamıyla edindirebilecekleri sağlayacak düzeyde hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmelidir. Okullarda görsel sanatlar dersi süresince kullanılacak, öğrencilerin ilgisini çekmeye, yaratıcılıklarını ortaya çıkarmaya yönelik farklı bir görsel atmosfere sahip donanımlı atölye ortamları düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Bornstein, H. M. ve Suess, E. P. (2000). Physiological self-regulation and information processing in infancy: cardiac vagal tone and habituation. *Child Development*, 71, 273-287.
- Bülbül, H. (2003) *Sınıf öğretmenlerinin resim-iş dersine yaklaşımlarının incelenmesine dayalı bir çalışma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, EBE, Ankara.
- Çubukçu, Z. ve Gültekin, M. (2006). İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler. *BİLİG*, 37, 155-174.
- Egan, K. (1992). *İmagination in teaching and learning: ages 8 to 15*. London: Routledge Inc.
- Einon, D. (2000). *Bebeklikten okula öğrenmede ilk adımlar*. (A. Çetin Tekçe, Çev.) İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Etike, S. (1991). *Türk sanat eğitiminin tarihsel gelişim süreci içinde ortaokul resim eğitimi ve resim öğretmeni yetiştirme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kahraman, A. D. (2007). *Sınıf öğretmenlerinin görsel sanatlar dersi programının uygulanmasında karşılaşılan sorunlara ilişkin görüşleri ve çözüm önerileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, E.B.E., Eskişehir.
- Kırıçoğlu, O. T. (1995). Güzel sanatlar eğitiminde yetenek sınavı değerlendirmeleri ile ilgili bir çalışma. *Türk-Alman Kültür İşleri Kurulu Yayın Dizisi*, 8, 113-120.
- Kuruoğlu, N. (1999). Sınıf öğretmenlerinin sanat eğitimine ve yazı eğitimine yaklaşımları. *1. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Sempozyumu*. Bursa: Uludağ Üniversitesi.
- Lemlech, J. K. (1991). *Classroom management (Methods and techniques for elementary and secondary teachers)* (2.ed.). Southern California: Waveland Press Inc.
- McDonald, A. S. (2001). The prevalence and effects of test anxiety in school children. *Educational Psychology*, 21(1), 89-101.
- Riley, H. (2007). Beyond the horizon: Future directions for the teaching of visual arts practice. *Journal of Visual Art Practice*, 6(1), 73-80.
- Sink, C. A. (2005). Fostering academic development and learning: Implications and recommendations for middle school counselors. *Professional School Counseling*, 9(2), 128-135.
- Türkdoğan, G. (1981). *Sanat eğitimi yöntemleri*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Winner, E. ve Hetland, L. (2000). The arts in education: Evaluating the evidence for a causal link. *The Journal Of Aesthetic Education*, 3(4), 3-10.
- Yılmaz, M. (1994). *1980'den günümüze ilkokullarda resim-iş eğitiminin önemi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, S.B.E., Konya.